

DOROTA MACIĄG¹, MAREK MIŁKOWSKI²

Nowe stanowisko zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) na Wyżynie Małopolskiej

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10404438>

¹ Lipiny 11, 26-634 Gózd, Polska, e-mail: dorota-zielen@wp.pl

² Królowej Jadwigi 19/21, 26-600 Radom, Polska, e-mail: milkowski63@wp.pl

Abstract: New record of the death's head hawkmoth *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) in Małopolska Upland. This note presents a new record of the death's head hawkmoth *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) in Małopolska Upland, Central Poland.

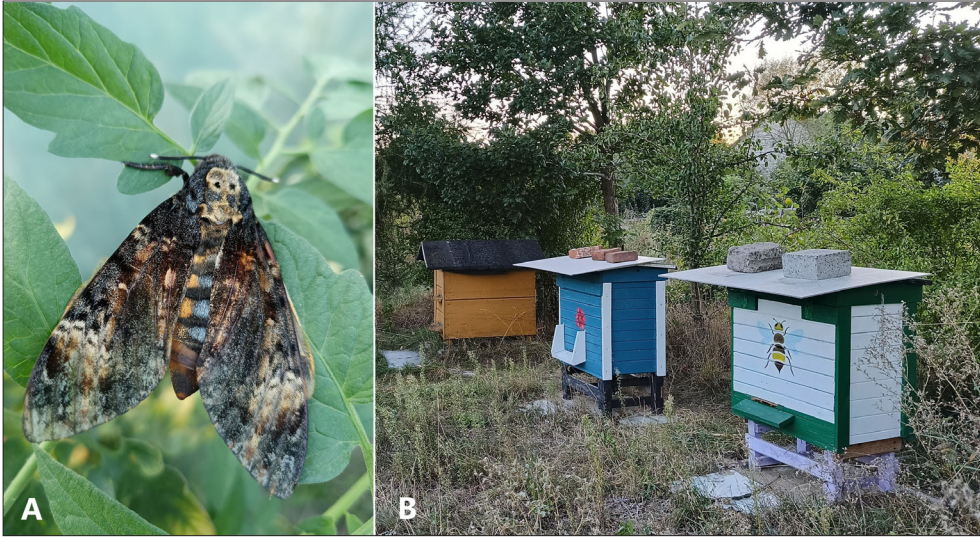
Key words: Lepidoptera, Sphingidae, Małopolska Upland, Koziennicka Forest, Poland.

Zmierzchnica trupia główka *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) – przedstawiciel rodziny zawisakowatych, należy do motyli rzadko spotykanych w Polsce. Zamieszkuje Afrykę, kraje basenu Morza Śródziemnego, a także kraje południowo-zachodniej Azji. W okresie od maja do października migruje do Europy środkowej i północnej. Część obserwacji dotyczących Polski opiera się na stwierdzeniach żerujących gąsienic i na podstawie poczwarek, które znajdowano na polach ziemniaczanych (BUSZKO & MASŁOWSKI 2012). W naszym kraju notowany z pojedynczych, rozproszonych stanowisk. W ostatnim czasie obserwowany m.in. z Podkarpacia, Małopolski, Beskidu Zachodniego, Wielkopolski, Dolnego Śląska oraz Górnego Śląska (MASŁO 2013, PIETRASZKO 2013, ŻURAWLEW & HYBSZ 2018, KADEJ & SMOLIS 2022, DOMAGAŁA & MAZUR 2023).

Poniżej prezentujemy nową obserwację zmierzchnicy trupiej główki:

Wyżyna Małopolska: Lipiny ad Gózd (UTM: EB29), 13.09.2023, 1♀, leg. D. Maciąg.

Podczas wieczornych prac w pasiece, we wnętrzu ula znaleziono motyla wciśniętego w szczelinę. Pszczoły nie wykazywały nim zainteresowania. Po wyjęciu okazało się, że motyl żyje, ale jest w słabej kondycji. Został pozostawiony na liściach pomidora (Ryc. 1). W dniu obserwacji temperatura w ciągu dnia wynosiła 27°C, w nocy 16°C. Ciepła pogoda utrzymywała się od kilkunastu dni. Pasieka otoczona jest drzewami i krzewami, obok uprawiane są warzywa, m.in. psiankowate – ziemniaki *Solanum tuberosum* L., pomidory *S. lycopersicum* L. i papryka *Capsicum annuum* L., w ogródku rośnie kolcowój pospolity *Lycium barbarum* L., zaś na przychaciach i w kompoście psianka czarna *Solanum nigrum* L.

Ryc. 1. Zmierznica trupia główka *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (A) i pasieka (B), Lipiny. Fot. D. Maciąg.
 Fig. 1. Death's head hawkmoth *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (A) and apiary (B), Lipiny. Photo D. Maciąg.

Nowe stanowisko motyla jest pierwszą obserwacją z terenu Puszczy Kozienickiej (południowo-zachodni skraj). Znajduje się w odległości 1,5 km od granicy Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Najbliższe udokumentowane stanowiska *A. atropos* pochodzą z Radomia (EB08) (STRYJSKI 1999) i z Dalboszka koło Mogielnicy (DC83) (PIKIEWICZ & CHMIELEWSKI 2008).

PIŚMIENNICTWO

- BUSZKO J., MASŁOWSKI J. 2012. Motyle nocne Polski. Macrolepidoptera – cz. I. Wyd. “Koliber”, Nowy Sącz: 301 pp.
- DOMAGAŁA P.J., MAZUR M.A. 2023. Nowe stwierdzenie zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) na Górnym Śląsku. *Acta entomologia silesiana* 31(008): 1–2 [online]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8054572>.
- KADEJ M., SMOLIS A. 2022. Nowe stanowisko zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera, Sphingidae) w południowo-zachodniej Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 41(4): 3–4 [online 22N]. DOI: 10.5281/zenodo.7152255.
- MASŁO D. 2013. Zmierznica trupia główka – *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) w Rudce woj. małopolskie. *Wiadomości entomologiczne* 32(4): 309.
- PIETRASZKO M. 2013. Nowe stanowisko zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) w Beskidzie Śląskim. *Przegląd Przyrodniczy* 24(1): 73–74.
- PIKIEWICZ T., CHMIELEWSKI S. 2008. Kolejne stwierdzenie zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) na Nizinie Mazowieckiej. *Kulon* 13: 119.
- STRYJSKI I. 1999. Zmierznica trupia główka – *Acherontia atropos* w Radomiu. *Kulon* 4(1–2): 89.
- ŻURAWLEW P., HYBSZ R. 2018. Nowe stwierdzenia zmierzchnicy trupiej główki *Acherontia atropos* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Sphingidae) w Wielkopolsce. *Przegląd Przyrodniczy* 29(1): 113–114.

Accepted: 29 November 2023; published: 19 December 2023

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>